

יום צופה

דגשים חינוכיים

המרחב החינוכי האגף לחינוך | תנועת הצופים

יום צופה

דגשים חינוכיים

יום הצופה הוא היום שבו מסתיימת שנת דרגה (שנה צופית) ומתחילה חדשה. ביום הצופה החניכים והחניכות מקבלים את סמל הדרגה החדש שלהם. וזהו יום עם הזדמנות טובה ליצור שיא בפעילות הצופית המעשית וגם בפעילות החינוכית בכלל.

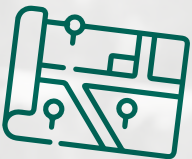
יום הצופה הוא היום בו החניכים עוברים "מבחנים" על מיומנויות צופיות שלמדו במהלך השנה הצופית ובסיומו יש מבחן מסכם וטקס חגיגי לקבלת דרגה בהתאם למדרג הצופי.

תהליך מקדים

סיטואציה	דגשים חינוכיים	חומרי עזר
הכנה מקדימה	• בתחילת התהליך נבין איך נראה יום צופה בשבט? מה היו המסקנות מהפקת הלקחים מהשנים הקודמות? • נדאג להבנה והבהרה מהו יום צופה ומה מטרתו לכלל הצוות הבוגר והשכבה הבוגרת. • נבין מהן הדרגות הצופיות ומעברי הדרגה של כלל שכבות הגיל בשבט. • כחלק מכך, נבנה את מתווה המפעל והלוז סביב המדרג הצופי, הטקס ומעברי הדרגה. • במידה ובשבט יש חניכים.ות עם מוגבלות פיזית מסויימת יש לייצר התאמות רלוונטיות עוד משלב התכנון הראשוני – למשל חניון נגיש לכיסא גלגלים.	מנחה ליום צופה הסולם הצופי פנקסים לדוגמא בינואר יפורסם פנקס מעבר דרגה חדש 2023 זמן הכשרה באתר המסע- למה לקיים יום צופה? צ'ק ליסט ליצירת מפעל מכיל

קבלת דרגה

סיטואציה	דגשים חינוכיים	חומרי עזר
תהליך שמונה שבועות 	• תהליך ההכנה ליום צופה נראה אחרת ולכן גם התהליך המקדים. בשונה מטיוול-אין מסלול ועל ההכנה להכיל את כלל האירועים המתרחשים במפעל: לינה, פעילות צופית אתגרית, טקס, מעברי דרגה. • נדאג שההכנות הלוגיסטיות למפעל מושתתות על התהליך החינוכי של יום הצופה, ברוח עשרת עקרונות הקיימות ונגזרות מהם. • התכנון הלוגיסטי של החניון והמפעל יושפע מהצרכים הייחודיים של החניכים.ות, למשל – חניון נגיש לכיסא גלגלים, תאורה משמעותית, שילוט ברור לכל איזור, מפת חניון, מיקום של שטחי הלינה בהתאם לגיל ולצרכים וכו'. • בכדי לשמור על מפעל מקיים נבדוק האם נשאר לנו משנים קודמות סמלי דרגות מיותרים ונזמין בהתאם לנדרש. • במידה וקיימות תחנות צופיות נדאג שכלל המדריכים והמדריכות מכירים את המיומנויות הצופיות הנדרשות להעברת והצלחת התחנה. • במקרים בהם יש שיתוף פעולה בין צוותי מעטפת לצוות ההדרכה בשבט נקיים שיחות תיאום ציפיות על עבודה יחדיו. • במידה וחניכי וחניכות ט' מצטרפים להעברת התנסות במהלך המפעל נדאג להיכרות בין חניכי וחניכות האחוזה לבין חניכי וחניכות ט'. • נעבור על מסמך אישור תוכניות מקיים בכדי לוודא שאנחנו מתכננים מפעל תוך התחשבות בסביבה ובטבע. • יש לחשוב על הגדרות תפקיד למפעל לכלל תפקידי השכבה הבוגרת – מה עושים.ות צוותי הפעילים.ות? מה עושים.ות הרשגדים.ות וכו'. • על המדריך.ה בפיקוח הראשג"ד לקיים חזרה למעבר הדרגה ובכך לצמצם חששות אצל החניכים.ות ולזהות מראש את מי שמתקשה וזקוק.ה להתאמה. • בנוסף, נבין האם מעברי הדרגה מותאמים ואפשריים לכלל החניכים.ות בשכבות הגיל לביצוע (חניכים.ות עם מוגבלויות פיזיות, קשיים פיזיים וכו'), ובמידת הצורך לחשוב על אלטרנטיבות והתאמות לכלל הקבוצה או לחניך.ה (בהתאם לסיטואציה). • נחשוב לקנות את האוכל באופן חסכוני, גם מבחינת אריזות, שיתוף פעולה בין השבטים בהנהגה ולנסות לדייק את הכנת האוכל בעבור החניכים והחניכות, שלא יהיה בזבז מזון.	אישור תוכניות מקיים עשר עקרונות הקיימות חוברת השבט המקיים

סיטואציה	דגשים חינוכיים	חומרי עזר
מקומם/ן של חניכי/ות ט'	- כחלק ממעברי הדרגה, חניכי וחניכות ט' אחראים על הטקס או על תחנות צופיות במהלך המפעל. יש לדאוג כי לחניכי וחניכות ט' ניתנת ההכשרה המתאימה לקראת המפעל ושהם יודעים שזהו מעבר הדרגה שלהם. - נדאג לקיים שיחות תיאום ציפיות עם אחראי המפעל וצוות מדריכי ומדריכות ט' ולהקפיד על סנכרון לגבי מטרות ולוז המפעל.	זמן הכשרה - מלווי ט' באתר המסע מהו יום צופה ומה תפקיד חניכ.ט' במהלכו?

המפעל

סיטואציה	דגשים חינוכיים	חומרי עזר
התכנסות ביציאה	- נקבל את הקבוצה באווירה טובה ובחיוך. - נוודא שכל החניכים והחניכות הגיעו עם כל הציוד הנדרש לטיול. - בזמן ההתכנסות נגדיר מי מבעלי.ות התפקידים בשבט נותן מענה לשאלות ההורים. - במהלך ההכנות למפעל והמפעל עצמו נקפיד לשמור על המרחב הבטוח של המשתתפות והמשתתפים במפעל, החניך.ה, המדריך.ה, בוגרים.ות והורים. - במידה וישנם ספקים חיצוניים במהלך הפעילות, נדאג להחתים אותם על חוזה ספקים מרחב בטוח.	תדריך מרחב בטוח לצוות הדרכה מדדים למרחב בטוח בטיול חוזה ספקים + תדריך במהלך המפעל
נסיעה	- נוודא שכולם.ן עלו לאוטובוס ושכל החניכים והחניכות יש מקום לשבת. - נבדוק מראש לגבי חניכים.ות משתלבים.ות אילו התאמות או הנגשות צריך למהלך הנסיעה - עצירות בדרך, לשבת במקום ספציפי, התמודדות עם רעש ובלאגן באוטובוס וכו'. - צוות ההדרכה ישב יחד עם החניכים והחניכות. - נספר שוב לכולם.ן לאן נוסעים ומה הולך להיות ובכך נצמצם את מרחב הזרות. - רצוי לשחק משחקים בישיבה שישאירו את החניכים והחניכות בערנות וציפייה להמשך - חידוני דרך, הסבר על מה רואים ועוד. - נבדוק שכל החניכים והחניכות ירדו מהאוטובוס ולקחו את כל הציוד הנדרש לפעילות.	ספר משחקי הדרך שלי

יום צופה
דגשים חינוכיים

המפעל

סיטואציה	דגשים חינוכיים	חומרי עזר
תוכן במפעל	• נדאג לעבור עם החניכים והחניכות על לוח הזמנים ביום הצופה ובכך נצמצם את מרחב הזרות. • נדאג שכלל הפעילות שעוברת במפעל היא מגוונות ולא מורכבת רק מסוג אחד של מרכיבי הפעולה. כמו כן נשתמש בעקרונות העבודה להתאמת פעולה לחניכ.ה על מנת לוודא שהפעילות מותאמת ונותנת מענה לכלל החניכים.ות בקבוצה. • נדאג שהפעילויות הצופיות שהחניכים והחניכות עוברים ביום צופה הן תואמות למדרג הצופי לפי שכבת הגיל אליה הם משתייכים. • נבין פעילויות שאינן דורשות שימוש בציוד שלאחר מכן נזרק למשל - נעזר בלוח מחיק קטן. • נבין לחניכים ולחניכות צ'ופרים מקיימים וידידותיים לסביבה. • נייצר תהליכי הכנה מקדימים למפעל בהתאם להיכרות עם החניכים.ות והצרכים שלהם.ן. כמו כן נסמן נקודות שעשויות להיות מלחיצות או מורכבות עבור החניכים.ות (למשל טקס ארוך, שימוש באש חיה שיכולה לאיים על חניכים.ות מסויימות, לינה בחוץ וכו') ונניצר תהליכי הכנה מותאמים לחניכים.ות.	המדרג הצופי-כל שכבות הגיל עקרונות העבודה להתאמת פעולה לחניכ.ה ערכת צופיות למדריך סרטוני צופיות-QR חוברת הדרכה לדוגמא ליום צופה פנקס מאה חוויות צופיות- לצוות הדרכה סרטוני צופיות
לילה	• במהלך תדריך ההגעה ניתן דגשים בטיחותיים וגם דגשים של נורמות התנהגות, התדריך יעבור בצורה רגועה תוך שימוש בשפה חיובית ולא רק כאיסורים. • נברר לפני היכן הקבוצה צריכה להתמקם • נוודא שלכל החניכים והחניכות יש מקום נוח לישון ואף אחד.ת לא נותר.ת לבד. • נחדד כללי התנהגות בחניון - לא לצאת מגבולות החניון, לכבד את כל החניכים והחניכות שנפגוש גם אם אינם מוכרים לנו, לא נתערבב עם מטיילים זרים, לפנות אלינו בכל בעיה או קושי • הלינה תתקיים בהפרדה מגדרית על פי נוהל הפרדת לינה - גם עבור החניכות והחניכים וגם עבור השכבה הבוגרת. • נדגיש לקבוצה שאני (המדריכ.ה) ישנה יחד עם הקבוצה.	עקרונות חינוכיים הבאים לידי ביטוי בחניוני לילה- פנקס סוגי אוהלים וסככות נוהל הפרדת לינה

החפצל

חומרי עזר	דגשים חינוכיים	סיטואציה
תפריט טיול שומר סביבה ומקיים לדוגמא	• תכנן מראש תפריט אוכל מזין ובריא ללא בשר בקר. • כלל החניכים.ות, שכבג, צוות בוגר, הורים משתמשים בכלים רב פעמיים. • נחזור על כללי הבטיחות בזמן בישול לפני התחלת הבישול ונוודא תוך כדי שכולם.ן שומרים עליהם. • נבשל בישול צופי בהתאם להנחיות ונעשה חלוקת תפקידים שוויונית בין כל חברי וחברות הקבוצה כך שכולם.ן ייקחו חלק. • לוודא העדפות מזון עם ההורים מראש בדגש על בעיות בריאותיות.	ארוחת ערב
אש לילה והדרכת כוכבים 	• נשאף לקיים לילה הכנה בשבט לחניכים.ות שעדיין לא ישנו מחוץ לבית, על מנת לצמצם חששות במהלך הטיול. • את פעילות הלילה נקיים ברמה הקבוצתית לטובת תחושת שייכות ומוגנות בדגש על לילה. • נשאף למקם את הפעילות מחוץ לשטח הלינה, מקום מרוחק ויותר שקט שבמסגרת השטח. • נקיים פעילות מותאמת ללילה – פעילות נעימה ומרגיעה עם תשומת לב לכוכבים, לשקט ולחווייה הייחודית והשונה מלילה בבית. • נוודא שוב שלכל החניכים והחניכות יש מקום בטוח, נעים ומסודר לישון בו. • נאחל לילה טוב לכל חניך וחניכה ונסייע להם להיכנס למצב של שינה בעזרת סיפורים, שהייה לצידם שמירה על שקט והשריית ביטחון. • נישן ביחד עם הקבוצה.	פעילות לילה

החפצל

חומרי עזר	דגשים חינוכיים	סיטואציה
הנחיות בטיחות מחלקת בטיחות טקסי אש כתובת אש מקיימת דוגמאות לכתובת אש (בכל מקרה של סתירה בין המופיע באוגדן הבטיחות לבין המופיע בחוברת הכתובות - יגברו הנחיות אגודן הבטיחות).	• נדאג ששטח הטקס נפתח לקהל רק לאחר אישור סופי של נציג.ת צוות ההנהגה שערך.ה סיור במקום ביחד עם מרכז.ת השבט. • נדאג להסביר לחניכים והחניכות מהו מעבר דרגה ומה המשמעות שלו, מהו מעבר הדרגה השכבתי ומתי נעבור אותו. • נבין האם מעברי הדרגה מותאמים ואפשריים לכלל החניכים.ות בשכבות הגיל לביצוע (חניכים.ות עם מוגבלויות פיזיות, קשיים פיזיים וכו'), ובמידת הצורך לחשוב על אלטרנטיבות והתאמות לכלל הקבוצה או לחניך.ה (בהתאם לסיטואציה). • נחליט מי מנחה את הטקס ונזכיר לו.לה איך מעבירים מפקד צופי. • נדאג להזמין את הורי החניכים והחניכות לטקס מעבר הדרגה ונדאג לחנייה מתאימה. • נדאג לפרסם לשכנים.ות שמתקיים טקס ושאנחנו מתנצלים על אי הנוחות. • נדאג ללוז טקס מסודר שבו אנחנו יודעים ויודעות מה מתקיים בטקס ואיך מתנהלים מעברי הדרגה. בנוסף, נדאג שבסיומו של הטקס תהיה שירת ההמנונים ושהחניכים והחניכות שלי מכירים את המילים. • במקרים בהם הטקס הינו טקס אש נדאג לפעול לפי הנחיות הבטיחות בטקס אש. • נדאג שכלל החניכים והחניכות יקבלו את סמל הדרגה בסוף מעבר הדרגה. • נוודא שכלל החניכים והחניכות יודעים איך הם חוזרים לביתם בשלום.	טקס מעברי דרגה

"חינוך צופי, בהתאם למידות הצופה וערכיו, במידה שהוא נעשה בצורה יסודית ונכונה, אין כמוהו לחינוך החלוץ המגשים לעתיד."

אם הצלחנו פחות מאחרים הרי זה לא מפני שהשיטה שלנו בלתי נכונה אלא מפני שאיננו מבצעים אותה נכון

עלינו לשבת ביישוב הדעת ולראות כיצד אנו מחנכים את העופר והצופה הצעיר - למידות טובות, לעזרה לזולת, לעבודה..

הצופיות היא סינתזה של חינוך לאדם וחינוך לחברה. השיטה הצופית היא לגלות את תכונות האדם ולהכשיר את הצופה לחיים, לטובתו הוא ולטובת החברה כאחד.

הצופיות מדריכה לחיי מעשה ולא לזכרונות עקרה, לפעולות שירות ללא כל תמורה, לחינוך לחובות יותר מאשר לזכויות."

מתוך מועצת ההדרכה של הסתדרות הצופים 11/5/1960 טבת תשכ"א

יום צופה דגשים חינוכיים

המרחב החינוכי האגף לחינוך | תנועת הצופים